סיכום שוק המזונות בבורסות העולם לשנת 2016 ומבט לשנת 2017

עדי פנחס*

תנודתיות גדולה במחירי הגרעינים אפיינו את שנת 2016. מה צופנת לנו שנת 2017 לאור השינויים הפוליטיים, הכלכליים, מזג האויר ההפכפך ויחסים בינלאומיים סבוכים, כיצד כל אלה ישפיעו על מחירי המזונות לשנה זו? •

שנת 2016 סיימה רצף בן ארבע שנים של ירידה במחירי הסחורות, מגמה שאמורה ללוות אותנו אל תוך השנה החדשה. שנת 2017 נפתחת עם ציפיות גבוהות להמשך צמיחה בכלכלה העולמית, אך עם סימני שאלה רבים מאי פעם בעיקר בתחום הגיאופוליטי שיש בהם בכדי לייצר "ברבורים שחורים". מדיניות הנשיא החדש טראמפ תעמוד במוקד כאשר הבטחותיו בנושא השקעה בתשתיות, הקלה במיסוי ובעיקר בנושא סחר החוץ תשפיע על כלכלת ארה"ב ותשליך על העולם כולו. מלחמת סחר בין ארה"ב לסין עלולה ליצור כאוס. ג'ימי קרטר הכריז מלחמת סחר על יפן עם כניסתו לבית הלבן, אך בדיעבד השיג תוצאה הפוכה. היפנים החלו לסחור עם קוריאה ויפן ולמעשה עשור מאוחר יותר הפכו לאחת הכלכלות החזקות בעולם. סין ממוצבת חזק הרבה יותר בכלכלה העולמית מאשר יפן בזמנו ומלחמת סחר מצד ארה"ב עשויה לייצר חרב פיפיות לכלכלה האמריקאית והעולמית בכלל.

הנושאים שגרמו לתנודתיות רבה ב-2016 אינם יורדים מסדר היום ב-2017 ויש בהם בכדי ליצור תנודתיות לא מבוטלת. **הברקזיט** יכנס לשלב המעשי כולל דיונים בפרלמנט הבריטי. סימני שאלה רבים בדבר חסינות הכלכלה הסינית והתפתחות בועת אשראי עדיין מרחפים באוויר. האם חברות **אופ"ק** יעמדו בהבטחתן לקצץ תפוקת הנפט והאם המדיניות המרחיבה באירופה מוכת האבטלה ומהגרים תתחיל להניב את הצמיחה הכה מתבקשת? האם הרומן בין **טראמפ לפוטין** ימשך גם אחרי הכניסה של טראמפ לבית הלבן? איך תשפענה **הלאומנות והבדלנות** על הבחירות **בגרמניה וצרפת** הכלכלות החזקות באירופה?

> עליה באינפלציה משמעותה עליה במחירי המזון והסחורות. הקרנות הספקולטיביות עשויות לפתח תיאבון יתר להשקעה בסחורות וכבר עכשיו ברור שכסף רב יזרום לסקטור

* עדי פנחס – סמנכ"ל בכיר לניהול סיכונים וברוקר סחורות HIGH RIDGE FUTURES

** כל האמור בסקירה זו אינו מהווה תחליף לייעוץ המתחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל חברה. במידע בסקירה זו אין משום המלצה או חוות דעת בקשר לביצוע עסקה לרבות קניה או מכירה של סחורות או נגזרים.

□□□□□ □□□ □□□□□□□ - □□□□□.indd 24 3/7/17 8:42 PM

אירועים בולטים לשנת 2016

סימני אינפלציה ראשוניים בארה"ב עם תחילת השנה, כאשר האינפלציה בשיעור של 2.1% היא הגבוהה ביותר מאז 2011, דבר שעשוי להאיץ את העלאות הריבית בארה"ב ולחזק את הדולר. עליה באינפלציה משמעותה עליה במחירי המזון והסחורות. הקרנות הספקולטיביות עשויות לפתח תיאבון יתר להשקעה בסחורות וכבר עכשיו ברור שכסף רב יזרום לסקטור השנה השאלה היא ההיקף. ככל שיתרבו סימני האינפלציה כך נקבל מעורבות רבה יותר של ספקולנטים.

המגמות המרכזיות הצפויות ל-2017:

- המשך התחזקות הדולר
- המשך התחזקות מחירי הסחורות בדגש על אנרגיה ומתכות
- מחירי הגרעינים (בעיקר תירס וחיטה) והמזון צפויים לעלות בסיכום שנתי לראשונה מזה חמש שנים, אם כי ללא אירוע מזג אויר משמעותי הצפי הוא לעליה מתונה בלבד.
- תנודתיות ועוד תנודתיות לאור הזירה הגיאופוליטית הנפיצה ..... מדיניות טראמפ סימן השאלה הגדול ביותר ...

□□□□□ □□□ □□□□□□□ - □□□□□.indd 25 3/7/17 8:42 PM

מדד מחירי המזון 2013-2016

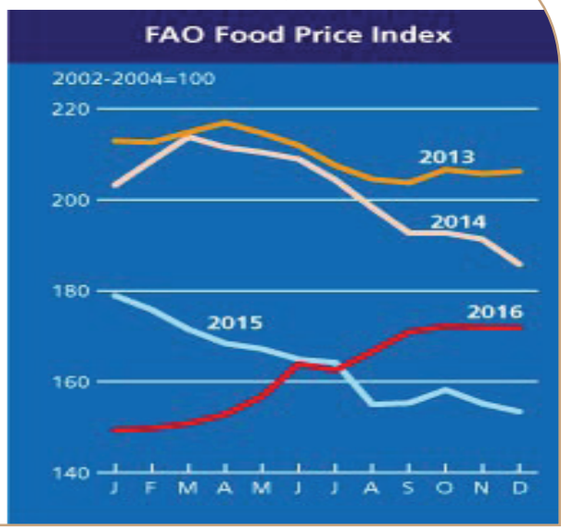

מדד מחירי המזון ע"פ הקבוצות השונות

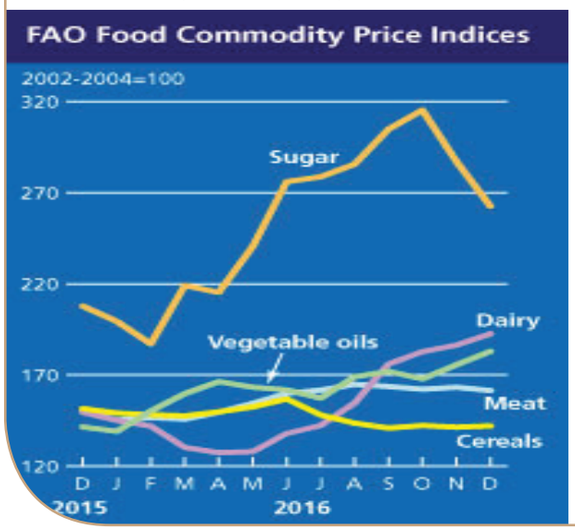

מדד מחירי המזון של האו"ם FAO שמורכב מ-5 קבוצות ו-73 חומרי גלם בתעשיית המזון וקבע את שיא כל הזמנים ב-2011, נסחר בסוף 2016 ב-172 נקודות לעומת 154 נקודות בסוף 2015 (עליה של 11.7%), כאשר כל הקבוצות במדד עלו בחדות למעט קבוצת הדגנים. קבוצת הסוכרים במדד הוסיפה 26% לערכה חרף התיקון החד במחירי הסוכר בסוף השנה. מדד החלב שקבע שפל של שש שנים בסוף 2015 זינק ב-29% לאור ירידה במלאים ועליה בביקושים בעיקר מהמזרח. מדד השמנים שקבע שפל בן תשע שנים בסוף 2015 בין השאר על רקע ירידת מחירי הנפט וחוסר כדאיות יצור ביו דיזל, זינק בשיעור של קרוב ל-30% מסיבות הפוכות, בנוסף לירידת תפוקת שמן דקל במזרח. קבוצת הדגנים במדד ירדה ב-6% לאור הירידה במחירי החיטה והאורז בעיקר. מדד הדגנים נמוך בכ-40% מהשיא שקבע ב-2011. מדד הבשר עלה בכ-7.5% יחסית לסוף השנה שעברה. מחירי המזון עדיין רחוקים ממחירי השיא שנקבעו ב-2011 אז עמד המדד על 230 נקודות, אך מתחיל להסתמן שינוי מגמה שבהעדר משבר כלכלי או גיאופוליטי ב-2017 צפויה למשך.

גם בישראל נהנו חברות המזון ממחירי שפל רב שנתי במוצרי היסוד, מחיר המטרה של החלב ירד לשפל של עשור קריסת מחירי החיטה.

תירס

תירס סיים את 2016 בירידה קלה של פחות מ-2%. למרות זאת מדובר בשנה מאוד תנודתית למחירי התירס. השנה שעברה החלה בדומה לשנה הנוכחית עם מלאים גדולים וההערכה ששטחי המזרע בארה"ב יצטמצמו. בפועל שטחי המזרע בארה"ב גדלו והיבול הסופי היה לא רחוק משיא כל הזמנים. התירס נגע בשיא של שנתיים בתחילת הקיץ וירד לשפל של עשור בסיומו. לקראת סוף השנה התייצבו המחירים.

בתחילת 2017 מזג אויר בדרום אמריקה יהיה במוקד, כשברקע המלאיים העולמיים קטנים מעט מהצפוי בתחילת השנה(אך עדיין מספקים). מזג האוויר בעייתי בארגנטינה מייצר מומנטום חיובי בתחילת השנה, יחד עם העובדה שההערכות מדברות על קיטון של כארבעה מיליון אקרים בשטחי

תירס – גרף מחירים יומי

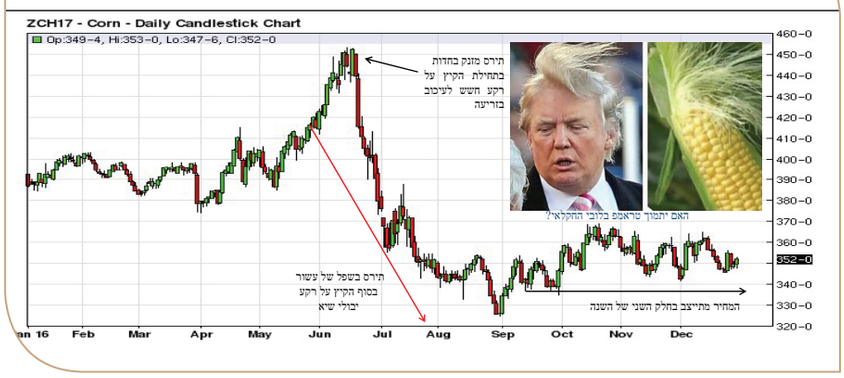

גרעינים – גרף ביצועים השוואתי 2016

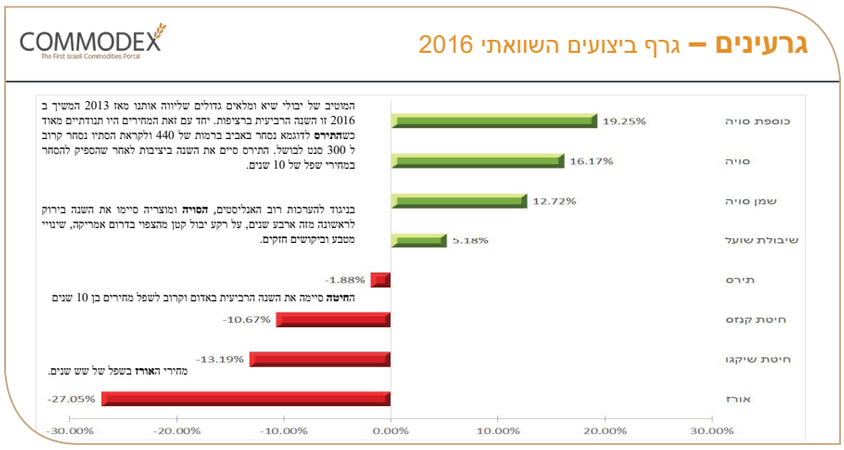

□□□□□ □□□ □□□□□□□ - □□□□□.indd 26 3/7/17 8:42 PM

תירס – גרף מחירים שבועי

הגידול של התירס לטובת סויה השנה, כאשר לראשונה מאז 1983 יזרעו יותר סויה מתירס בארה"ב. הסינים הטילו מס על יבוא DDG מארה"ב, ההשפעה המיידית הייתה ירידת מחירים יחד עם זאת לאמריקאים יעדים חילופיים ליצוא. בנוסף יצור האתנול בארה"ב בשיא כל הזמנים

חיטה – השנה שהייתה

מחירי החיטה נסחרו בשפל של עשור במהלך 2016 כאשר החיטה משלימה ירידה של כ-55% במחירה בארבע שנים. ארגון הגרעינים העולמי (International Grains Council-IGC) העריך את יבול החיטה בשנה שעברה, ב-752 מיליון טון. שיא כל הזמנים. הביקושים במקביל עולים אף הם ועברו על פי ההערכות את רף ה-730 מיליון טון. מלאי החיטה הגיע לשיא ב-2016 כאשר ארה"ב הופכת למתקן האחסון הגדול בעולם והרוסים והאוקראינים מייצאים כמות שיא ומכתיבים מחירים נמוכים. לארה"ב קשה להתחרות לאור הדולר החזק. הספקולנטים הימרו לכל אורך על ירידות מחירים בחיטה ונכנסו עם פוזיציית שורט גדולה גם ל-2017.

מה צפוי לנו בשנת 2017?

סיבות לעליה במחיר התירס בשנת 2017

- זרימת כסף ספקולנטי לשוק הסחורות.
- צמצום פוזיציית השורט של הספקולנטים (בתחילת השנה).
- צמצום שטחי מזרע של התירס בארה"ב
- מחירי הנפט עולים - יצור מוגבר של אתנול
- בעיות מזג אויר בדרום אמריקה ובארה"ב בהמשך

סיבות לירידה במחיר התירס בשנת 2017

- מלאים עולמיים גדולים.
- התחזקות הדולר.
- מזג אוויר נוח ויבולים גדולים בדרום אמריקה
- האטה של הביקושים מסין- מלחמת סחר?

חיטה – גרף מחירים יומי

□□□□□ □□□ □□□□□□□ - □□□□□.indd 28
3/7/17 7:00 PM

חיטה – גרף מחירים שבועי

COMMODEX
The First Israeli Commodities Portal

מה צפוי בשוק החיטה לשנת 2017?

סיבות לעליית מחיר החיטה בשנת 2017

- זרימת כסף ספקולנטי לשוק הסחורות.
- צמצום פוזיציית השורט של הספקולנטים (בתחילת השנה).
- איכויות נמוכות יבול ישן.
- צמצום שטחי המזרע בארה"ב לשפל בן 108 שנים.
- בעיות מזג אויר בהמשך.

סיבות לירידת מחירי החיטה בשנת 2017

- מלאים עולמיים בשיא.
- היחלשות המטבע הרוסי.
- התחזקות הדולר.
- מזג אוויר נוח.
- ביטול מס ייצוא על חיטה ברוסיה.
- הקטנת ייבוא במצרים בשל עודף חיטה.

- פתיחת שנת 2017 חזקה בחיטה לאור הדו"ח ב-12 לינואר שקבע ששטחי הזריעה בארה"ב של חיטה הנמוכים ביותר מזה 108שנים! חיטה נסחרת מתחת לעלות יצור והחקלאים בעולם משקיעים פחות בגידול וכתוצאה מכך האיכות יורדת.
- מגמת הירידה שאפיינה את השנים האחרונות ככל הנראה קרובה לסיומה יחד עם זאת, המלאי העולמי בשיא כל הזמנים כאמור, כך שללא אירוע מזג אויר משמעותי באיזור הים השחור או בארה"ב לקראת הקיץ, עליית מחירים תהיה מוגבלת והחיטה עשויה להתקל בקשיים לחצות את רמת ה-480 סנט לבושל. במידה ואכן יתפתח אירוע מזג אויר ובהתחשב בעובדה שהספקולנטים עדיין מהמרים על ירידות מחירים הריצה כלפי מעלה תהיה חדה ומהירה.

סויה – השנה שהיתה

שנת 2016 היתה שנה תנודתית מאוד לסויה ומוצריה. השנה הסתיימה בעליות של כ-16% ושברה רצף של שלוש שנים רצופות של ירידות. קיץ קשה בדרום אמריקה יצר פאניקה אצל צרכני הסויה והמחירים זינקו בחדות . ברזיל איבדה כ 5 מיליון טון מהיבול שלה ברבעון הראשון והעובדה שיבול הסויה בארה"ב הגיע לשיא כל הזמנים בקיץ ולמעשה פיצה על המחסור בדרום אמריקה לא הפריע לסויה לסיים את השנה בירוק אם כי רחוק מהמחיר שלה בתחילת הקיץ.

חידוש מנדט הביודיזל בארה"ב (סובסידיה ממשלתית ליצרנים) בנוסך לחשש ממזג אויר בברזיל וארגנטינה (רטוב מידי) שמרו על המומנטום החיובי בסוף השנה וכבר בתחילת 2017 קופצים המחירים שוב לשיא של חצי שנה. ▲

מה צפוי בשוק הסויה בשנת 2017?

סיבות לעליה במחירי הסויה:

- זרימת כסף ספקולנטי לשוק הסחורות.
- מזג אויר בעייתי בדרום אמריקה או בארה"ב
- גידול בביקושים מהמזרח
- התחזקות מחירי הנפט – ביודיזל

סיבות לירידה במחירי הסויה:

- מלאים עולמיים גדולים.
- התחזקות הדולר.
- מעורבות גדולה של ספקולנטים בהימור על עליות
- הגדלת שטחי המזרע בארה"ב על חשבון התירס

□□□□□ □□□ □□□□□□□ - □□□□□.indd 30 3/7/17 7:00 PM